Probleme economice la ordinea zilei

Pagină de sinteză, prezentată de „Centrul de studii și documentare economică" de sub conducerea d-lui Florin Zaharia

Economia românească în fața noului buget

Noul buget pe 1938/39 a fost dat de curând publicității. El urmează linia bugetelor anterioare, fiind majorat față de anul precedent cu sume importante, pe deoparte din nevoia de a accelera înzestrarea armatei, iar, pe de alta, pentru a se acoperi diferența de salarii rezultată din suprimarea curbei din 1933.

CEA MAI RIDICATA CIFRA BUGETARA

Pentru venituri, cifra bugetului integral se ridică la 35.650 [1]) milioane lei, fără a mai socoti și contabilizarea efectelor de Stat în sumă de 700 milioane lei.

Această cifră atât de ridicată, se apropie mult de nivelul din 1929, ceeace duce la observația că față de condițiile economice generale în care urmează a se realiza, acest buget al Statului imaginează o conjunctură economică în 1938/39 analoagă aceleia din 1929...

GRADUL DE FISCALITATE APARE CA FIIND CEL MAI RIDICAT DELA RĂZBOIU INCOACE, DACA ȚINEM SEAMA CĂ SPRE DEOSEBIRE DE ANII BUGETARI, IN CARI REALIZĂRILE AU TRECUT DE 35 MILIARDE, PERIOADA BUGETARĂ ACTUALĂ ARE NUMAI 12 LUNI ȘI NU 18, ȘI CĂ FACTORII ECONOMICI PRINCIPALI, CA PREȚURILE (MAI ALES CELE AGRICOLE), CIFRA COMERȚULUI EXTERIOR ȘI — CA O SINTEZĂ — VENITUL NAȚIONAL, SUNT AZI CU MULT SUB NIVELUL DIN ACEI ANI.

In mod absolut, așa dar, bugetul integral al Statului pe 1938/39 urmează să realizeze cea mai ridicată cifră cunoscută până azi, pentru un răstimp de 12 luni.

Acoperirea sporurilor

Pe lângă fiscalitatea acumulată timp de trei ani consecutivi prin amenajări de taxe indirecte sau crearea altora noui, Statul adaugă azi o fiscalitate așezată mai mult la categoria directelor, recunoscând că-i este mai comod și sigur să acționeze, în împrejurările de mâine, asupra acestui sector.

După cifra pe care o dăm mai sus, Statul urmează a realiza deci în 1938/39 *un spor de venituri de 3.456 mil. lei, față de încasările probabile în 1937/38*, din cari, pentru o comparație mai concludentă, am omis 1.025 mil. lei reprezentând operațiuni de trezorerie.

Diferența de 3.456 este repartizată în proporție de 2456 mil. la bugetul ordinar propriu zis și 1000 mil. la bugetul F. A. N. Dacă se compară cele 2456 mil. dela bugetul ordinar cu sporul real de cheltueli, rezultă că 933 mil. reprezintă numai sporirea fondului pentru deschidere de credite. *Majorarea acestui fond ar corespunde cu o supra-evaluare a cheltuelilor și constitue o rezervă pentru buget.*

Față de pesimismul arătat de guvern în ce privește conjunctura anului acesta, fiscalitatea cea nouă apare ca fiind introdusă și ca să prevină unele scăderi la randamentul indirectelor cari, în general, au fost subevaluate față de realizările lui 1937/38.

Din diferența de 3.456 mil. prevăzută în plus pentru 1938-39, efortul fiscal nou se apreciază la 2.700 mil. lei, restul reprezentând efectul amenajărilor fără caracter fiscal ce-și propune Statul să facă, precum și unele supraevaluări la venituri.

Acest nou efort fiscal ar urma să se poată realiza pentru 412 mil. din o executare mai bună a debitelor la rămășițe, iar pentru rest, din majorarea cotei la cifra de afaceri dela 6% la 7%,; din impunerea materiilor intermediare la industriile integrale *și în special din amenajările făcute la impozitele directe existente și din înființarea cotei de 2% suplimentară asupra tuturor veniturilor, în folosul bugetului pentru înarmare.*

Economia națională și noua fiscalitate

Prin cifra destul de ridicată pe care o reprezintă noua fiscalitate, momentul este asemănător celui din Aprilie 1935, data majorării impozitului pe cifra de afaceri și a înființării sau majorării câtorva taxe de consumație.

Deosebirea constă numai în alegerea materiei impozabile, care, de data aceasta, e venitul și nu prețul. Acum, ca și în 1935, plusul de fiscalitate va produce oarecare desechilibru în procesul de producție și schimb, veniturile fiind în general mici și oarecum fixe.

Efectul fiscalității introdusă în 1935 s'a manifestat printr'o urcare automată a prețurilor și printr'o scădere trecătoare a consumului în general. Din punct de vedere bugetar, taxarea a putut reuși atunci, din cauză că economia românească era în plină ascensiune.

Anul acesta însă, din cauza structurii pe care o are noul spor de fiscalitate, efectele vor fi ceva mai complicate.

Creșterea fiscalității destul de ridicată (35% ASUPRA VENITURILOR INDIVIDUALE, LUATE CA MASĂ IMPOZABILĂ) ar tinde să comprime prețurile sau să le țină în loc, deoarece debușeul intern ar scădea cu aproximativ proporția prelevată de Stat. Această micșorare a debușeului va interesa în primul rând industria indigenă. Bugetul individual destinat produselor industriale fiind mai elastic, acesta va fi micșorat în primul rând.

Totuși, spre deosebire de 1935, când efortul fiscal cerut contribuabililor și apreciat la 2.385 milioane lei nu a reintrat cu mult în economia națională nici sub formă de comenzi la industriile indigene și nici sub formă de salarii, ceeace nu a împiedicat conjunctura să-și urmeze ascensiunea,—*anul acesta însă, pentru economia românească luată în ansamblul ei, lucrurile se vor putea în parte acomoda prin o compensare a reducerii debușeului cu ceeace Statul va reda sub formă de salarii și comenzi noui.*

Bineînțeles că din această pompare de venituri vor fi în avantaj salariații publici, cu remunerarea fixă și asigurată, în defavoarea mai ales a micilor salariați particulari, cărora urmează a li se reține de către Stat sume noui pe cele trei căi: suprimarea minimului neimpozabil, creșterea din această cauză a debitului pentru impozitul supra-cotă și impunerea suplimentară cu 2% pentru înarmare, paralel cu inevitabile restrângeri ale salariilor lor, de către patroni, din cauza conjuncturii generale și speciale fiscale care ia ființă.

In detaliu, sporul de 1.802 milioane va rezulta mai întâiu după cum urmează : 122 mil. dela agricultori (cifră subevaluată); 288 mil. dela proprietățile clădite (ceeace va provoca o nouă scumpire a chiriilor); 138 mil. din valori mobiliare, (o scădere a rentabilității și reducerea acumulării de capital) ; 434 milioane dela industriași, comercianți și profesioniști, cu consecințe mai mult asupra acumulării de capital și a consumului.

Cât va produce impozitul pe salarii?

In ce privește impozitul pe salarii, am făcut o primă distincție între salariații de Stat și cei particulari. *După evaluările ministerului de finanțe, va rezulta la salarii un plus de 820 mil. provenind în cea mai mare parte dela salariații particulari.*

Credem însă, că sporul ce va rezulta din aplicarea amenajărilor și a cotei suplimentare de 2% va fi cu mult mai mare, decât cel evaluat, deoarece volumul total al salariilor din 1937—38 a fost, după calculele noastre, foarte apropiat de cifra de 40 miliarde.

Aproximativ 9 miliarde reprezintă masa nou impozabilă cu 4%, așa încât dintr'odată sporul ar fi de 1.100 mil. lei. Alte subevaluări s'au făcut la impozitul agricol și la supracotă.

De aceea apreciem la mai mult efectul noulor impuneri la directe, el putând face să rezulte un plus de fiscalitate de 2.200 milioane lei.

Această sumă dimpreună cu ceeace s'a prevăzut la rămășițe reprezintă numai asupra veniturilor o prelevare în plus a Statului de 2.600 milioane lei.

In această proporție urmează a fi reduse bugetele de venituri, cu urmările pe cari le-am citat mai sus, asupra economiei private. In ordinea importanței, această însemnată prelevare ar afecta debușeul produselor industriale, acumularea de capital, rentabilitatea comercială și volumul afacerilor, în genere.

COSTUL VIEȚII SE VA URCA

Față de condițiile destul de grave ce se vor creia clasei de salariați particulari, întreprinderile vor lua desigur asupra lor o parte din noule sarcini, dar și posibilitățile lor în această privință vor fi mai reduse.

AȘA DAR, O NOUA URCARE A PREȚURILOR SE VA PRODUCE INEVITABIL. Ea va putea fi susținută în parte de o urcare a salariilor publice pe care statul și-o va putea permite, de o eventuală creștere a valorii exportului, de o eventuală recoltă bună și de menținerea eventuală a prețurilor mondiale oferite produselor românești... După atâtea eventualități, sigur rămâne doar faptul că Statul, prin unele noi comenzi, va continua să compenseze în parte scăderea cererilor în economia privată.

Este mult probabil, în altă ordine de fapte, că fiscalitatea, pe de o parte, și urcarea prețurilor, pe de alta, vor ataca micile economii.

Afară de aceasta, acumulările de capital vor fi micșorate în mai toate sectoarele cu activitate normală, deoarece înșeși prețurile industriale nu vor putea crește prea mult, ele fiind depe acum aproape la nivelul din 1929.

*

PE SCURT, noul buget al Statului, prin faptul și natura fiscalității pe care o adaugă față de anul trecut, cât și prin destinația ce urmează a o lua produsul acesteia, va timora și va restrânge materia impozabilă în general, — va determina apoi o mutație apreciabilă de capital și venituri între categoriile sociale, prin apăsarea impozitelor directe, și va risca cu aceasta să nu poată realiza întocmai prevederile trecute într'un buget plasat într'o conjunctură depresivă.

Ceiace va reclama neobositei munci a departamentului finanțelor, eforturi excepționale pentru a putea împăca exigențele fiscale cu omenia.

Ministerul economiei naționale

— In România și în Germania —

Dintre măsurile economice decretate în ultimul timp, crearea unui minister al economiei naționale se leagă în special de rațiuni și de responsabilități mari. Insuși faptul constituirii lui implică pentru țara noastră o inovare : ca instituție și ca operă de îndeplinit.

Această operă trebuie să înceapă normal cu organizarea interioară și cu delimitarea sferei de atribuțiuni a noului departament.

Din acest punct de vedere, primul fapt remarcabil este *desființarea ministerului industriei și comerțului,* absorbit de ministerul economiei naționale, care a mai absorbit de altfel și dela alte departamente atribuții și funcțiuni.

Astfel, dela ministerul agriculturei și domeniilor, i s'au trecut cooperația și valorificarea grâului; iar dela ministerul sănătății, institutul central de statistică.

Al doilea fapt, îl constituie programul său de lucru, care, excluzând numai agricultura, poate fi rezumat în :

a) crearea, desvoltarea, utilizarea, coordonarea și valorificarea internă a producției țării;

b) organizarea și comercializarea producției naționale ;

c) organizarea exportului ;

d) organizarea și desvoltarea creditului;

e) pregătirea legiferărilor economice ;

f) statistica puterilor economiei naționale.

Rezultă din decretul-lege din 7 Aprilie, că ministerul economiei naționale își va desvolta activitatea în două etape :

Prima, transitorie, va fi aceea „până la desăvârșita lui organizare" ;

A doua, va consta din aceleași atribuțiuni inițiale, dar aplicate și amplificate în adâncime, conform „organizării desăvârșite" ce i se va da, mai curând sau mai târziu, în virtutea practicei și a experienței...

Trebuie să recunoaștem că atribuțiunile noului minister sunt, totuși, chiar dela început, dintre cele mai vaste și totalitare, — așa cum se potrivește de altfel cu însuși regimul actual, din țara noastră.

Din acest punct de vedere, noul departament e de fapt mai mult decât un minister: el este un supra-minister. Pe de altă parte, el este mai mult chiar și decât atâta, deoarece prin persoana deosebit de înzestrată a titularului său, *ministerul economiei naționale realizează „uniunea personală" cu institutul de emisiune,* — CARE, DEȘI „IȘI PASTREAZĂ INTREG REGIMUL SĂU ȘI ATRIBUȚIILE CE ARE POTRIVIT STATUTELOR SALE ȘI LEGILOR IN VIGOARE", NU VA MAI PUTEA REVENDICA PE TEREN PRACTIC AUTONOMIA GÂNDIRII ȘI A POLITICEI SALE.

*Prin această uniune personală, cât și, mai precis, prin atribuțiunile ministerului economiei naționale prevăzute în aliniatele g) și i) *) din art. 1 din decretul-lege de înființare, se împlinește, astfel, de fapt, o mare reformă și în privința institutului nostru de emisiune.*

Precedentul creiat in Germania

In prezent, țara în care funcționează cu metodică organizare un minister al economiei naționale, este Germania. Rezultatele activității sale sunt desigur fructuoase, de vreme ce întregul mecanism complicat al economiei acestei țări dă rezultate cari permit Reichului să ducă o politică internă și externă dintre cele mai active.

Din acest punct de vedere, o scurtă documentare asupra acestui subiect poate fi utilă pentru înțelegerea importanței și a specificului creațiunii noastre în acest domeniu.

*

Din capul locului este remarcabil faptul că în Germania nu s'a consacrat contopirea conducerii ministerului economiei naționale cu aceea a Băncii Reichului.

De îndată ce ministerului economiei naționale germane, s'a dat recent o organizare mai amplă și mai dependentă de punctul de vedere politic al regimului național-socialist, prin trecerea la posturile de comandă ale departamentului a multor personalități caracteristice regimului, dr. Schacht a marcat separația politicii economice, de politica creditului și a monedei, retrăgându-se dela conducerea ministerului economiei naționale, rămânând astfel numai guvernator al Băncii Reichului.

Cum, însă, la noi problema de mai sus nu se pune în aceiași termeni, deținerea sub același comandament a conducerii ministerului economiei naționale și a Băncii Naționale a României actualizează formula germană din cursul primului plan de patru ani, în centrul căruia, din punct de vedere economic și monetar, s'au realizat acele 3 fapte esențiale : *amenajarea favorabilă a datoriilor externe, organizarea comerțului exterior în conformitate cu țelurile politice și economice ale țării și CONSOLIDAREA MONEDEI GERMANE, prin sistemul mărcilor diferențiate și prin dirijarea cât mai judicioasă a comerțului exterior.*

Caracteristicile sistemului german

Deși în această primă fază misiunea ministerului economiei naționale a colaborat la realizarea chiar înainte de scadență a țelurilor primului plan, totuși practica lucrurilor a determinat multe schimbări în organizarea acestui important departament.

Caracteristicile mai importante în organizarea ministerului economiei naționale germane prezintă pentru noi interesul cunoașterii concepției ce stă astăzi, după o lungă experiență, la baza unui asemenea departament :

M. E. N. este conceput ca organ de conducere supremă a tuturor evenimentelor economice ale Reichului.

Calea către atingerea acestui rol suprem a fost parcursă în cursul desfășurării primului plan de patru ani, iar atingerea țelului de conducere unitară a implicat îndestule greutăți...

Ele au rezultat în primul rând din cauza realităților și fenomenelor economice cari se întretaie, adeseori, în tendințe antagoniste.

In fața acestei situațiuni, preocuparea de bază a fost în mod logic aceea de a se fi alcătuit mai întâiu „PLANUL ECONOMIC NAȚIONAL", în cadrul căruia să se organizeze teoretic maximum de coordonări posibile, iar apoi să se confrunte și să se acomodeze, conform practicei, acest plan cu realitățile, pe de o part., — și cu valoarea personală a executanților și a serviciilor ce li s'au încredințat în cadrul executării acestui plan de către M. E. N., pe de altă parte.

In acest sens se explică astfel dece, în Germania, pășindu-se la executarea celui de al doilea plan de patru ani, s'a încredințat într'o primă fază conducerea M. E. N. mareșalului Göring care a avut misiunea de a pune și de a impune coordonarea realităților și fenomenelor economice în cadrul intereselor superioare de stat, concretizate în planul economic național, iar în a doua fază s'a trecut conducerea M. E. N. unui specialist, dr. Funk, — mareșalul Göring păstrând mai departe, privegherea executării planului economic propriu zis, pentru ca prin autoritatea sa, indispensabilă în cauză, acest plan să se poată executa în cadrul M. E. N.

Ceeace arată caracterul important, dificil și delicat al organizării și coordonării unei economii naționale în disciplinele unui plan și ale unui comandament economic unitar !

Invățămintele experienței germane

Tot experiența a mai demonstrat, în Germania, că o conducere unitară a economiei reclamă, — oricât de paradoxal ar părea faptul, — *o descentralizare a conducerii și rezolvării problemelor tehnice, în cadrul, bine înțeles, al dispozițiunilor conducerii supreme.*

Experiența executării primului plan economic de patru ani a ridicat în Germania mari dificultăți pe terenul industriilor, al comerțului și al meseriilor.

Din această cauză au fost încadrate aceste sectoare ministerului economiei naționale, pentru a se realiza în sânul său coordonările necesare.

In sistemul german de organizare a ministerului economiei naționale, *problema importantă și delicată a fixării prețurilor intră în atribuția unui „COMISAR AL REICHULUI PENTRU FIXAREA PREȚURILOR".*

Din domeniul Băncii de emisiune a Reichului, M. E. N. nu înglobează însă, decât „secțiunea devizelor", ca manipulare tehnică, celelalte atribuțiuni, precum și politica monetară a Băncii Reichului rămânând d-rului Schacht, care-și exercită acolo rolul și competența sa.

„In Germania, Statul vrea și trebuie să conducă economia". Deaceea acolo și organizarea e făcută așa fel încât să asigure executarea tuturor dispozițiunilor sale.

Ergo, și organizarea M. E. N. german este atât de cuprinzătoare, mergând dela conducerea și autoritatea sa asupra tuturor departamentelor economice propriu-zise, până la presă și propagandă!

Toată această organizare, de un caracter atât de unitar și suprem, își află, însă, acolo, *o disciplină și un țel de atins tot atât de unitar și suprem: ESTE NAȚIONAL-SOCIALISMUL GERMAN, CA FORMULĂ VIE ȘI REALIZATOARE A ȚELURILOR DE POLITICĂ INTERNĂ ȘI EXTERNĂ, ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ,* urmărită de un Führer-conducător și de un stat-major verificat în timpuri grele și devotat, care face legătura între el și întreaga națiune, identificată acolo cu partidul unic, massiv și convins prin realizări, de misiunea la care colaborează.

*

In ce măsură datele problemei planului economic german și a misiunii M. E. N. de acolo, se deosebesc însă de problemele ce se pun țării noastre, odată cu adoptarea acelorași instrumente de guvernare economică, — constitue un alt subiect, asupra căruia Centrul de studii și documentare ecnomică va reveni.

*) Art. 1, alin. g): *„Să îndrumeze și să înlesnească desvoltarea comerțului bancar și al creditului ca factori de seamă ai propășirei economiei naționale".*

Idem, alin. i): *„Precum și orice alte atribuțiuni menite să reglementeze buna organizare și coordonare a activității factorilor economiei de producțiune neagricoli, de comerț și de credit".*

Situația economică mondială

în primul trimestru 1938

Deși până în acest moment nu se pot avea date statistice definitive asupra evoluției economiei internaționale în cursul primelor trei luni ale anului în curs, totuși, din cifrele și informațiunile publicate în presă și revistele de specialitate, se poate afirma că DEPRESIUNEA INCEPUTA IN A DOUA JUMATATE A ANULUI 1937, S'A ACCENTUAT.

Mai mult, sunt indicații serioase că lumea este încă departe de a fi atins pragul de jos al acestui declin.

IN STATELE-UNITE

Astfel, în Statele-Unite, a cărora participare la producția mondială înseamnă aproape tot atât cât celelalte țări la un loc (45%)), indicele afacerilor, calculat de revista *„The Annalist"*, s'a micșorat din August până în Februarie cu 43%. Iar în Martie, — după afirmația aceleiași reviste — căderea a continuat. In mod obișnuit scăderea sezonieră începe în Noembrie și continuă până în Februarie, indicile afacerilor marcând un minus de 10—15%. *Niciodată, însă, în afară de 1929, declinul sezonal nu a început în August și nici odată nu a fost de ordinul a 43% !*

Producția industrială a Statelor-Unite s'a micșorat dealtfel aproape cntinuu încă dela sfârșitul anului 1936, ajungând în Februarie 1938 la nivelul mediu din 1933/34, *adică la nivelul primului an după revenirea din criză.*

In particular, industria siderurgică a ajuns să utilizeze, la începutul anului în curs, un procent din capacitatea de producție mai mic decât acela din vremea crizei ! Astfel, în Februarie s'au produs numai 1731 mii tone oțel, față de 4485 mii tone în Februarie 1937 și 1913 mii tone (medie lunară) în 1933.

De altă parte, comenzile în industria metalurgică au fost în Februarie cu 50% inferioare celor din Februarie 1937, ceiace arată că în Martie și Aprilie nu ne putem aștepta la o redresare prea sensibilă a situației.

Paralel cu producția, s'a micșorat numărul lucrătorilor ocupați cu 19%, iar masa salariilor plătite lunar cu 28%.

De asemenea veniturile agricultorilor sunt în scădere simțitoare. Acest fapt a provocat declinul vânzărilor în magazinele de detaliu, fără însă ca acesta să atingă proporțiile atinse în industrie.

Capacitatea de cumpărare a consumatorilor a rămas totuși încă suficient de ridicată pentru a menține activitatea în industriile producătoare de bunuri de consum și în comerțul de detaliu.

Singurul sector în care nu s'a manifestat încă depresiunea este exportul. In Ianuarie, s'au exportat mărfuri în valoare de 289 milioane dolari, față de 223 milioane în Ianuarie 1937.

In schimb. importul s'a micșorat dela 240 milioane la 209 milioane dolari.

Creditele votate pentru înzestrarea armatei, noui lucrări publice în valoare de 1,5 miliarde dolari, ușurarea sarcinelor fixe ale căilor ferate și stimularea constructiilor sunt mijloace puse în mișcare pentru a ușura reluarea afacerilor. Totuși, ultimele șocuri bursiere arată că acest sensibil barometru economic este pesimist.

Pe de altă parte industria automobilelor, considerată în Statele-Unite ca o „industrie-pilot", este într'un marasm neînchipuit acum un an. Astfel între 19 și 26 Februarie producția a fost de 56.677 automobile față de 111.915 în acelaș interval din 1937 ; de la 26 Februarie la 5 Martie producția a fost de 54.445 automobile în raport cu 126 mii 643 în 1937 ; iar între 5 și 12 Martie a fost de 57.438 automobile, față de 101.563 în 1937.

Economia Britanică

In ce privește Anglia, *„The Economist"* din 26 Martie o caracterizează în chipul următor :

1) există puține indicii că în acest an va fi o expansiune sezonieră normală a afacerilor ; 2) comenzile primite în ultima vreme, de industrie, sunt într'un persistent declin ; 3) nu se fac investiții interne ; 4) deteriorarea pieții mondiale a provocat o scădere a exportului ; 5) au început să se acumuleze stocuri la producători ; 6) prețurile, în general, sunt în scădere.

Industria textilă este cea mai influențată de criză. In ultimele săptămâni vânzările au format numai 50% dintr'o producție scăzută.

Singurele industrii a căror activitate s'a menținut sunt industria metalurgică și a construcțiilor. Totuși, poziția acestora este numai aparent bună, de oarece lucrează acum la comenzile primite în toamnă. Dimpotrivă, cu excepția comenzilor de armament, toate celelalte sunt atât de reduse, încât în unele ramuri de activitate piața a început să fie congestionată. Astfel, autorizațiile de construcții de locuințe date în Februarie în 142 de orașe sunt cu 26,8% inferioare celor din Februarie 1937, iar autorizațiile pentru construcția de fabrici s'au redus la mai puțin de o treime față de anul precedent.

La sfârșitul lunii Februarie, numărul șomerilor era cu 238.000 mai mare decât în Februarie 1937, ceiace dovedește că declinul afacerilor a început să se reflecteze în piața muncii.

Singura forță ascensională care a rămas Angliei, în cazul când nu s'ar decide să influențeze viața economică prin măsuri intervenționiste, este înarmarea. In urma „Anschluss"-ului, guvernul britanic a hotărît să intensifice producția de armament și să creeze noui întreprinderi în vederea aceluiaș scop.

Creditul de 1,5 miliarde lire sterline va fi probabil mărit până la 2 miliarde, așa încât într'un timp scurt se vor putea construi noui fabrici, iar cele vechi vor continua să lucreze cu capacitatea maximă. Singura piedică pentru această expansiune pare să fie lipsa de lucrători calificați. De aceia, se poate întâmpla ca golul lăsat de depresiunea pieții interne și externe să fie astfel parțial completat de stat, prin menținerea activității sporite din industriile de armament.

Guvernul britanic încearcă însă să lupte împotriva crizei și cu alte mijloace decât înarmarea. In primul rând prin încheierea unei convenții comerciale cu Statele-Unite și prin normalizarea situației politice internaționale. Astfel, tratativele cu Italia și Germania sunt destinate să pregătească și climatul politic necesar pentru reluarea exportului de capital și mărfuri în Europa și colonii, *ceeace ar avea drept consecință înviorarea vieții economice prin extinderea pieții externe.* Până acum s'au făcut progrese atât în tratativele economice cu Statele-Unite, cât și în cele politice cu Italia. In schimb, discuțiile cu Germania par a fi fost suspendate.

Economia franceză

Ecnomia franceză, frământată de evenimente politice și sociale, în deobște cunoscute, nu a apucat să profite deplin de repriza mondială care a urmat crizei din 1929, când actuala nouă depresiune bate la ușă.

Producția industrială a rămas în Franța la un nivel scăzut. Luând anul 1928 egal cu 100, volumul producției a fost 87 în Ianuarie 1938, față de 91 în Ianuarie 1937. Singurele industrii, a căror activitate se menține la un nivel ridicat, sunt și aici cele direct interesate la apărarea națională.

Dimpotrivă, industria ușoară este într'un continuu marasm. Numărul celor lipsiți de lucru s'a ridicat la sfârșitul lunii Februarie la 412.386, adică aproape tot atât cât și în 1937.

Cauza principală a acestei situații este pe lângă instabilitatea vieții politice și evaziunea masivă a capitalurilor. De aceia, bugetul suferă de un dezechilibru cronic, tezaurul fiind obligat să facă în permanență apel la Banca Franței pentru a acoperi cheltuelile, iar francul a suferit devalorizări succesive, al căror efect a fost absorbit de scumpirea nereținută a costului vieții, de comprimarea producției și de prețul de cost urcat al ei, ca urmare mai ales a săptămânii de 40 ore.

★

Depresiunea s'a întins și în alte țări industriale europene. In Cehoslovacia, Elveția, Belgia și Olanda, producția industrială este în scădere ușoară, dar continuă. De asemeni șomajul este pretutindeni în ușoară creștere.

*

In țările agricole transoceanice și europene, situația tinde să se înrăutățească din cauza scăderii substanțiale a prețurilor materiilor prime, a micșorării volumului mărfurilor exportate și a acumulării de stocuri la producători și revânzători.

După datele publicate de Liga Națiunilor, indicele stocurilor mondiale de materii prime a început să crească relativ repede. La sfârșitul lunei Decembrie 1937 stocurile de materii prime industriale erau la nivelul din 1934 și 1929, iar cele de produse alimentare, deși încă la un nivel redus, au sporit cu mult mai mult decât era sezonul normal.

Țările cu economii închise

Germania, Italia și Japonia fiind economii închise, sau în stare de război, sunt într'o mai mică măsură sensibile la fluctuațiile pieții mondiale. *Producția lor industrială este în creștere, șomajul în scădere și întreaga activitate economică se continuă într'un ritm activ.* Numai exportul acestor țări, și prin ricoșet și importul, suferă din cauza restrângerii comerțului mondial. Costul vieții se resimte datorită restrângerii importului și declasării unor categorii de mărfuri. Și în asemenea țări piața internă particulară, în măsura în care se îngustează din cauze generale interne și externe, e compensată prin comenzi făcute de stat.

RECAPITULARE

IN REZUMAT, depresiunea, începută în a doua jumătate a anului trecut în Statele-Unite, nu a putut fi oprită și s'a extins aproape pe întreg globul, accentuându-se în Anglia și în țările transoceanice producătoare de materii prime.

In lunile care vin, s'ar putea întâmpla însă ca încercările de destindere în politica europeană să aibă repercusiuni favorabile asupra economiei mondiale. Mai ales, golurile lăsate de războaele din extremul-orient și Spania, dacă vor fi greu de compensat, chiar și în această eventualitate, din multe puncte de vedere, vor putea prilejui însă apreciabile reprize economice, de îndată ce vor trebui acoperite distrugerile operate în instalații, clădiri, drumuri, materii prime, etc.

1) Cuprinde : 32.660 mil. bugetul ordinar, rămășițele ș F. A. N.-ul, iar 3.000 mil. fondul aviației și 58% din fondul primelor.